

BÀI HỌC KINH NGHIỆM VỀ QUẢN LÝ TÀI CHÍNH VÀ CÁI GIÁ PHẢI TRẢ

HOÀI THU

Vụ án tín dụng của Nguyễn Văn Mười Hai tại TP HCM đã từng gây được sự quan tâm sâu sắc của cả nước. Ở ĐBSCL một vụ án lừa đảo tín dụng khác không kém phần quan trọng mà gần đây TANDTC tại TP HCM đã xử phúc thẩm. Đây là một vụ án gây hậu quả nghiêm trọng với mức chiếm đoạt của các bị cáo trên một tỷ đồng. Chúng tôi giới thiệu với bạn đọc bài viết của công tác viên Hoài Thu với hy vọng vấn đề tuy không còn tính thời sự nhưng vẫn gây cho chúng ta nhiều băn khoăn nghĩ ngợi, và có thể từ đó rút ra những kinh nghiệm về mặt pháp lý và quản trị tài chính.

PTKT

Hợp tác xã tín dụng (HTXTD) phường An Hội thành phố Cần Thơ - Tỉnh Cần Thơ (Hậu Giang cũ) được thành lập từ ngày 20.7.1985, là đơn vị kinh tế hạch toán độc lập, có tư cách pháp nhân, có con dấu riêng do UBND phường An Hội trực tiếp quản lý.

Từ tháng 4.1988, HTXTD bàn giao chủ nhiệm mới: Tạ Tuyết Liềm (chủ nhiệm); Tôn Thị Lan (phó chủ nhiệm); Nguyễn Thị Ngọc Nhâm (kế toán) và Trần Thị Mạnh (thủ quỹ).

Từ 1988 - 1989, hoạt động của HTXTD đã không theo đúng chế độ, chính sách tiền tệ của tín dụng nhà nước; ban lãnh đạo HTXTD buông lỏng quản lý; Ngân hàng công thương thành phố Cần Thơ lãnh đạo nghiệp vụ, không kiểm tra chặt chẽ, đã gây thất thoát nghiêm trọng cho HTX trên một tỷ đồng, gây dư luận xấu cho nhân dân ở địa phương.

Hoạt động của HTX đã buông lỏng nguyên tắc quản lý kinh tế do nhà nước quy định. Cả bốn người trong Ban chủ nhiệm (BCN) đều có quyền thu, chi tiền (hầu hết các phiếu lĩnh và nộp tiền đều có chữ ký của chủ nhiệm hoặc phó chủ nhiệm hoặc kế toán hoặc thủ quỹ), hàng loạt phiếu không có người nộp hoặc lãnh tiền ký tên, nhưng kế toán và thủ quỹ vẫn hạch toán vào sổ sách. BCN không thường xuyên kiểm tra cập nhật, rút sổ dư, cộng lũy kế, để mặc cho kế toán và thủ quỹ hạch toán. Có những ngày thủ quỹ không kết toán được sổ sách. Hậu quả là tháng 9.89 kế toán không báo cáo được số liệu thu chi và tồn quỹ. Nhưng để đạt chỉ tiêu thi đua về thu lãi, do Ngân hàng công thương TP Cần Thơ giao. HTX đã hạch toán, thu chi khống. BCN đã huy động vốn của nhân dân với lãi suất cao và dùng nhiều thủ đoạn gian dối để chiếm đoạt trên 445 triệu đồng. Các bị cáo còn cho vay không khế ước, không giấy nhận nợ, không thể chấp và thu lãi khống, chiếm đoạt hơn 107 triệu đồng.

Đồng thời, qua hạch toán chi khống, các bị cáo làm sổ gởi tiền khống và dùng số đó đi vay tiền ở Ngân hàng công thương TP Cần Thơ để chiếm đoạt thêm 35 triệu đồng. HTXTD còn vay tiền

của 9 đơn vị TD khác và của Ngân hàng công thương, tổng số trên 816 triệu đồng đã trả khoảng 520 triệu đồng - còn lại khi nhập quỹ và đã chiếm đoạt trên 374 triệu đồng.

Ngoài ra, ba bị cáo Lan, Thắng, Nhâm còn có hành vi di tài sản chiếm đoạt được để mua sắm xe hơi, nhà lầu và các vật nghi vật chất khác trong gia đình. Sau đó, lấy nhà, xe đem thế ở nhiều nơi để vay tiền hoặc lợi dụng sự quen biết để vay tiền và di tiền vay chỗ này để trả nợ chỗ khác và tiêu xài cá nhân. Hành gian dối này đã chiếm đoạt tài sản nhà nước trên 226 triệu đồng và 10 lượng vàng 24 K, tiền của nhân dân trên 10 triệu đồng và lượng vàng 24 K.

Tính chất của vụ án đặc biệt nghiêm trọng, nội bộ Ban HTX đã cấu kết với nhau dùng nhiều thủ đoạn gian dối để chiếm đoạt tài sản của nhà nước và nhân dân, trong hai năm chúng chỉ đoạt trên 1 tỷ (gồm 2 tội tham ô và lừa đảo...), đã gây thiệt hại cho 10 đơn vị nhà nước trong và ngoài tỉnh và nhiều người dân ở phương, hầu hết là cán bộ hưu trí, bộ đội, giáo viên, nhân dân đồng... làm mất niềm tin của nhân dân mà UBND phường An Hội phải chịu trách nhiệm trước nhất, vì là cơ quan quản lý tài chính HTXTD này. Từ chỗ chọn người để cơ cấu vào làm chủ nhiệm nhưng đó chỉ là hư vị vì thực chất do Lan (phó chủ nhiệm) chỉ pi toàn bộ hoạt động theo mưu đồ cá nhân, thậm chí vào thời điểm năm 88, qua báo cáo khống của kế toán, chủ nhiệm và UBND phường đã ký duyệt vào báo cáo thi đua và được Tỉnh tặng danh hiệu "Lá cờ đầu" của ngành tín dụng toàn TP Cần Thơ, trong thực chất, HTXTD đã và đang bị thua lỗ. Điều đó, về khách quan đã thể hiện sự quan liêu tắc trách của các cấp, ngành quản lý tiếp đối với HTXTD. Đây là một bài học chưa chất với những chỉ chạy theo thành tích mà không cần quan tâm đến chất lượng và hiệu quả, nhất là trong lãnh vực quản lý kinh tế thời mở cửa nước ta.

Điều đáng quan tâm nữa là sự lãnh đạo của cấp ủy và UBND phường An Hội, trực tiếp là Lê Văn Hùng (chủ tịch), Lê Phú Danh (phó chủ tịch - lưu thông phân phối), Nguyễn Thành L (phó chủ tịch - văn xã) và Nguyễn Hoàng Dương (phó giám đốc Ngân hàng công thương TP Cần Thơ) không thường xuyên theo dõi kiểm tra hoạt động của HTXTD, ngược lại còn biểu hiện thoái hóa, biến chất, nhận quà cáp của Lan và được Lan tổ chức đưa đi ăn nhậu, du lịch Vũng Tàu... Từ đó đã buông lỏng trách nhiệm để HTXTD hoạt động tùy tiện, trái pháp luật nghiêm trọng thậm chí các bị cáo còn tiếp tay với bọn Lan làm cho vụ án ngày càng nghiêm trọng hơn, gây thiệt hại nhiều hơn. Khi biết HTX bị vỡ nợ, bọn y lợi dụng chức quyền, đã xác nhận bảo đảm sẽ trả thì nếu HTX không trả. Bọn chúng đã tạo chỗ dựa vững chắc cho bọn Lan hoạt động phạm pháp (Lộc xác nhận vay 275 triệu đồng và 10 lượng vàng 24 K, Danh 105 triệu đồng, Hùng xác nhận và v. 76 triệu đồng và 5 lượng vàng 24 K nhưng y đã trả xong 20 triệu đồng và 5 lượng vàng 24 K, Dương xác nhận vay 20 triệu đồng và 5 lượng vàng 24 K, xác nhận cho Lan, Thắng, Nhâm là 110 triệu đồng và 10 lượng vàng 24 K). Do đó, bốn bị cáo cũng bị ra tòa cùng với bọn Lan.

Ngày 20.12.91, Tòa án nhân dân tỉnh Cần Thơ đã xử phạt Trần Thị Lan tù chung thân, Nguyễn Thị Ngọc Nhâm 20 năm tù các bị cáo còn lại từ 10 đến 3 năm tù. Ngày 25, 26.6.92, Tòa phúc thẩm TANDTC tại TP HCM đã y án sơ thẩm đối với Lan, Nhâm, Dương, Lộc, Danh, Liềm. Giảm án cho Hùng (3 năm tù), Thắng (7 năm tù).

Qua vụ án này, bài học kinh nghiệm được rút ra về công tác quản lý kinh tế là cần phải bảo đảm đúng nguyên tắc quản lý kinh tế do nhà nước quy định, không được lợi lòng. Trong vụ án này,

hình sự lo lắng của người và cấp quản lý trực tiếp đã tạo điều kiện cho tội phạm phát sinh.

Các bị cáo phạm tội ở đây không phải vì đời sống cực kỳ khó khăn, mà do lòng tham không đáy, muốn có nhiều nhà lầu, nhiều xe hơi, với đầy đủ tiện nghi vật chất trong gia đình, ăn sang mặc đẹp (có những cuộc liên hoan trên 70 triệu đồng do bọn Lan chi) đi du lịch nhiều nơi..., trong khi đời sống của CBCNV và nhân dân

lao động chân chính hết sức khó khăn.

Điều đó, càng chứng minh rằng do bản chất tham lam tư lợi, đã thúc đẩy các bị cáo đi vào con đường phạm tội, Bản án chung thân mà bị cáo Lan phải nhận lãnh là cái giá phải trả rất thỏa đáng, đối với tên cầm đầu trong vụ án này.

HT

II. ANH LẬP ỦY BAN MÔI TRƯỜNG THÀNH PHỐ

Ngày 15.8.92, Ủy ban Nhân dân TP HCM đã quyết định thành lập Ủy ban môi trường TP HCM (tên giao dịch đối ngoại là ENVIRONMENTAL COMMITTEE OF HO CHI MINH CITY, viết tắt là ENCO). Đây là một cơ quan trực thuộc UBNDTP, có chức năng quản lý nhà nước về môi trường, sinh thái trên địa bàn TP HCM. Ủy ban môi trường TP HCM có quyền xét duyệt về môi trường các luận chứng kinh tế, các đề án thiết kế xây dựng mới hoặc cải tạo các công trình lớn tại TP HCM; giám định cấp giấy phép về mặt môi trường cho các đơn vị sản xuất, kinh doanh, thiết kế xây dựng, các phương án đầu tư, kinh doanh của các thành phần kinh tế trong và ngoài nước. Ủy ban môi trường cũng có nhiệm vụ thanh tra, kiểm tra, giám sát thường xuyên và bất thường việc chấp hành các quy định, tiêu chuẩn về môi trường ở thành phố; xử phạt tạm đình chỉ, đình chỉ hoạt động hoặc đề nghị các cơ quan pháp luật truy cứu trách nhiệm hình sự các trường hợp vi phạm. Trước mắt vẫn phòng Ủy ban môi trường TP HCM đặt tại UBNDHKT thành phố Hồ Chí Minh.

QUY ĐỊNH VỀ VIỆC MIỄN THUẾ XNK ĐỐI VỚI HÀNG QUÀ BIỂU

Thông tư số 28 TC/TCT của Bộ Tài chính ký ngày 17.7.92, quy định về mức miễn thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu và chế độ quản lý đối với hàng hóa XNK là quà biếu, quà tặng - có nội dung chính như sau:

- Đối với hàng là quà biếu, quà tặng của các tổ chức, cá nhân VN tặng cho các tổ chức nước ngoài có giá trị không vượt quá 3.000 USD thì được miễn thuế xuất khẩu; tặng cho các cá nhân người nước ngoài có giá trị không vượt quá 100 USD thì được miễn thuế xuất khẩu.

- Trị giá hàng hóa là quà biếu được xác định theo bảng giá thuế tối thiểu của Bộ Tài chính quy định.

- Hàng là quà biếu, quà tặng vượt quá mức miễn thuế thì phải nộp thuế xuất khẩu trên toàn bộ giá trị hàng hóa là quà biếu, tặng.

- Mức xét miễn thuế đối với hàng nhập khẩu là quà biếu, quà tặng của các tổ chức, cá nhân nước ngoài tặng cho các tổ chức VN có giá trị không vượt quá 3000 USD, tặng cho các cá nhân người VN có giá trị không quá 100 USD, thì được miễn thuế nhập khẩu.

- Những hàng hóa dùng làm tặng phẩm, quà lưu niệm cho khách đến thăm hội chợ, triển lãm có giá trị dưới 5 USD/1 vật phẩm và tổng trị giá lô hàng nhập dùng để biếu, tặng trong triển lãm, hội chợ không quá 3.000 USD thì được xét miễn thuế nhập.

- Những hàng hóa lẻ, thiết bị lẻ, sản phẩm đơn chiếc mà chủ hàng tặng cho các tổ chức kinh tế trong nước để làm mẫu nghiên cứu, quảng cáo, giới thiệu hàng, không kể giá trị cao hay thấp, được xét miễn thuế nhập khẩu.

- Hàng nhập khẩu dùng làm giải thưởng trong các cuộc thi về thể thao, văn hóa, nghệ thuật có giá trị không quá 200 USD (đối với cá nhân) và 3000 USD (đối với tổ chức) thì được xét miễn thuế nhập khẩu.

DANH MỤC NHỮNG VĂN HÓA PHẨM KHÔNG ĐƯỢC PHÉP XUẤT

(Theo qui định của Bộ Văn hóa Thông tin và Thể thao ngày 20.7.92)

1. Những văn hóa phẩm có nội dung vi phạm điều 10 Luật Báo chí của nước CHXHCNVN.

Những ấn phẩm xuất bản và lưu hành trái phép hoặc đã xuất bản, nay không được lưu hành.

Những ấn phẩm xuất bản tại VN hoặc tại nước ngoài thuộc diện quản lý của các thư viện, các cơ quan lưu trữ của VN.

2. Các loại tượng Phật, các loại đồ thờ cúng bằng mọi chất liệu xuất xứ từ các đình, chùa hoặc từ các di tích lịch sử và văn hóa trên đất nước VN.

3. Tác phẩm mỹ thuật thuộc các thể loại và đồ thủ công bằng mọi chất liệu của VN hoặc các nước ngoài làm ra, để lại trên đất nước VN từ lâu đời (thời gian tính từ đầu thế kỷ 20 trở về trước) thuộc loại quý hiếm hoặc có giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật.

4. Tác phẩm mỹ thuật thuộc các thể loại và đồ thủ công bằng mọi chất liệu của VN mới làm ra nhưng là hiện vật thuộc diện quản lý của các Bảo tàng hoặc có giá trị lịch sử.

CHẾ ĐỘ TÀI CHÍNH ĐỐI VỚI NGƯỜI LAO ĐỘNG CÓ THỜI HẠN Ở NƯỚC NGOÀI

Ngày 13.8.92, Bộ Tài chính và Bộ LĐTBXH ban hành phụ lục số 2 hướng dẫn về chế độ tài chính đối với người lao động Việt Nam đi làm việc có thời hạn ở nước ngoài. Nội dung chính như sau:

Tỉ lệ trích nộp và nghĩa vụ lệ phí:

1. Tính trên thu nhập cơ bản quy định tại điểm 1, mục A, phần I của Thông tư số 05 TT/LB/TC-LĐ ngày 7.3.92 (áp dụng cho các nước chưa quy định tại Phụ lục I)

Thu nhập cơ bản (USD)	đến 100	trên 100 đến 200	trên 200 đến 350	trên 350 đến 500	trên 500
Tổng điều tiết	11%	21%	26%	31%	36%
Tỉ lệ nộp NSNN	5%	15%	20%	25%	30%
Tỉ lệ nộp lệ phí	6%	6%	6%	6%	6%

2. Tính trên thu nhập ròng (trong lương không có tiền ăn) áp dụng cho tất cả các nước:

Thu nhập ròng (USD)	đến 100	trên 100 đến 200	trên 200 đến 300	trên 300 đến 400	trên 400 đến 500	trên 500
Tổng điều tiết	18%	28%	33%	38%	43%	48%
Tỉ lệ nộp NSNN	10%	20%	25%	30%	35%	40%
Tỉ lệ nộp lệ phí	8%	8%	8%	8%	8%	8%